

Qələbə və inkişafa hədəflənən siyasət

Azərbaycanda turizm beynəlxalq əlaqələrin bir forması kimi inkişaf etdirilir

Azərbaycanda dövlət siyasətinin ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrilən turizm iqtisadi tərəqqi və yüksəlişin mühüm amili kimi böyük əhəmiyyət kəsb edir. Ümummilli lider Heydər Əliyev 1993-cü ildə xalqın təkidli xahişi ilə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra kifayət qədər investisiya tələb edən turizmin tənəzzüldən çıxarılması və inkişafı üçün kompleks tədbirlər həyata keçirmişdir. Ulu öndərin möhkəm təməl üzərində əsasını qoyduğu sosial-iqtisadi siyasət strategiyası nəticəsində Azərbaycanın maliyyə imkanlarının ildən-ilə yaxşılaşması turizm sahəsində uğurlu islahatların aparılmasına imkan yaratmışdır. Turizmin inkişaf tendensiyası ilk növbədə ölkənin ali qanunvericilik aktlarında öz əksini tapmış, Milli Məclisdə "Turizm haqqında" Qanun qəbul edilmiş, 27 iyul 1999-cu ildə ulu öndər Heydər Əliyev "Turizm haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tərtib edilməsi haqqında" Fərman imzalamışdır.

Azərbaycanda turizm müasir həyat tərzinin və mədəniyyətin mühüm atributu, beynəlxalq əlaqələrin bir forması kimi inkişaf etdirilir. Belə ki, müasir dünyamızda qlobal əhəmiyyətə malik olan turizm sahəsi həm də sosial və iqtisadi əlaqələri tənzimləmək məqsədilə beynəlxalq əlaqələrin inkişafı üçün münasibətlərlə yanaşı, biznes maraqlarını da gücləndirir.

Hər bir ölkə üçün əlavə gəlir mənbəyini, yerli əhalinin öz məhsulunu satmaq imkanını genişləndirən turizmin inkişaf etdiyi regionlarda əhali daha çox fəal həyat təzi və gəlir götürmək vərdişlərinə malikdir. İstehsal və qeyri-istehsal funksiyasını formalaşdıran turizm sahəsi həyat üçün birinci dərəcəli tələbat növü olmasa da, insanın inkişafının və onun həyat tərzinin müəyyən sərhədləri və məhdudiyyətləri çərçivəsində həll olunan vacib sahədir. Elə bu səbəbdən də dünyanın hər yerində turizmin inkişafına böyük maraq göstərilir, daha doğrusu ölkələrin sosial-iqtisadi maraqları turizm sahəsinə əsaslanır.

Müstəqillik əldə etdikdən sonra Azərbaycan Respublikasında da turizmin inkişafına dövlət səviyyəsində diqqət göstərilmiş, ölkədə turizmin inkişafını təşkil edəcək dövlət strukturları yaradılmışdır. Turizm üzrə dövlət və kommertiya strukturlarının yaradılması, qanunvericilik sənədlərinin qəbul edilməsi, beynəlxalq turizm əlaqələrinin qurulması istiqamətində atılan addımlar bunun əyani sübutudur.

Son illərdə respublikamızın iqtisadi inkişafı, turizmin perspektiv sahə kimi prioritet plana keçirilməsi bu sahənin qanunvericilik bazasında iqtisadi, hüquqi və sosial normalara uyğun təkmilləşmələr edilməsini zərurətə çevirmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Fərmanları ilə təsdiq edilmiş regionların sosial-iqtisadi inkişafı üzrə Dövlət Proqramlarında da ölkənin ayrı-ayrı regionlarında turizmin inkişaf etdirilməsi məqsədilə mehmanxanalara, turizm sanatoriya-kurort mərkəzlərinin, mədəniyyət abidələrinin, iaşə müəssisələrinin tikintisi, bərpası, həmçinin regionlarda turizm fəaliyyətinin dəstəklənməsi öz əksini tapmış və bu da 2004 - cü ildən başlayaraq respublikanın regionlarında turizmin inkişaf etdirilməsinə güclü təkan vermişdir.

Dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyası, neft strategiyası və beynəlxalq layihələrin aparıcı iqtisadi həlqəyə çevrilməsi respublikamızda turizmin zəruriliyi, onun subyektlərini və istehlakçıları dəyişdi. Azərbaycan Respublikasının inkişaf dinamikası, onunun qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəldilən strateji inkişaf layihələri və respublikanın resurs təminatı ilə ö

çülür. Bununla yanaşı, "Böyük İpək Yolu"nun Azərbaycan ərazisindən keçməsi ölkəmizin dünyaya inteqrasiya olunmasına təkan vermiş, bu yolun yeni-dən bərpası başqa ölkələrin də beynəlxalq turizm bazarında iştirak etməsinə şərait yaratmışdır. Ümumdünya Turizm Təşkilatı belə bu gün "Böyük İpək Yolu"nun bərpasına xüsusi maraq göstərir.

2001-ci il tarixindən BMT-nin Ümumdünya Turizm Təşkilatının (UNWTO) üzvü olan Azərbaycan UNWTO-nun "Turizm naminə qlobal liderlər" kampaniyasına və "Bir milyard imkan, bir milyard turist" təşəbbüsünə qoşulmuşdur. 2013-cü ildə UNWTO Baş Assambleyasının 20-ci iclasında Azərbaycan Təşkilatın İcraiyyə Şurasına 2013-2017-ci illər üçün üzv, İcraiyyə Şurasının 104-cü sessiyası zamanı isə 2017-ci il üçün Təşkilatın İcraiyyə Şurasının sədri vəzifəsinə seçilmişdir.

Baş Assambleyanın 22-ci sessiyası zamanı 2018-ci il üçün yenidən İcraiyyə Şurasına seçilən Azərbaycan UNWTO-nun Avropa üzrə Regional Komissiyasının 64-cü iclasında Azərbaycan Ümumdünya Turizm Təşkilatının 2019-2021-ci illər Üzvlük Müzakirələrinə Baxılması üzrə Komitəsinin üzvü olmuşdur.

İstər daxili, istərsə də xarici turizmin sülhə, qarşılıqlı anlaşmalara, bütün dünyada insanların sağlamlığına və rifahına olan təsirini sürətləndirmək və genişləndirmək, səyahət zamanı insanların təhsil almalarına və mədəni səviyyəsinin artırılmasına zəmin yaratmaq, az inkişaf etmiş rayonlarda turistlərin yaşayış normalarının standartlara yaxınlaşdırılmasına kömək göstərmək, turist qəbul edən ölkələrin imkan dairələrinin genişləndirilməsi, ölkələrarası əməkdaşlığın təkmilləşdirilməsi üzrə beynəlxalq agentlik rolunda çıxış etmək, turizm sahəsində milli təşkilatlar üzrə

yaranan turlara xidmət göstərmək, turist operatorları birlikləri arasında daimi əlaqə saxlanılmasına yardım etmək məqsədi daşıyan Ümumdünya Turizm Təşkilatının İcraiyyə Şurasının 110-cu sessiyası 2019-cu ildə Bakıda keçirilmiş, tədbirdə dünyanın 37 ölkəsindən və bir sıra beynəlxalq təşkilatdan turizm sahəsi üzrə yüksək səviyyəli nümayəndələr iştirak etmişdir.

Mətbuat konfransında Ümumdünya Turizm Təşkilatının baş katibi Zurab Pololikaşvili il ərzində dünyada 10 mərkəz açmağı planlaşdırdıqlarını nəzərə çatdıraraq demişdir: "Yaxın vaxtlarda Azərbaycanda da belə bir mərkəz açmaq niyyətindəyik. Kənd turizminin inkişafı da ÜTT-nin diqqət mərkəzindədir. Təhsil də turizm sahəsində önəmlidir. İlk onlayn Turizm Akademiyası yaradılacaq. Bu Akademiya ilə insanlar fundamental biliklərə yiyələnecek, Akademiya ingilis və ispan dilləri tədris olunacaq. Biz tərəfdaşlar taparaq, Akademiyanın digər dillərdə, o cümlədən Azərbaycan dilində də fəaliyyətinə nail olmaq istədik".

145 həqiqi üzvü, 7 assosiasiya edilmiş, 300-dən çox qoşulmuş üzvləri olan, mərkəzi qərgahı İspaniyanın paytaxtı Madrid şəhərində yerləşən, turizm üzrə ixtisaslaşmış beynəlxalq təşkilat - Ümumdünya Turizm Təşkilatı, dövlətlərarası, birliklərarası əlaqələndirmə işləri aparır.

Müstəqilliyini bərpa etdikdən az müddət sonra Azərbaycan bütün sahələrdə beynəlxalq aləmə inteqrasiya olunaraq həm dünyada keçirilən mötəbər tədbirlərə qatılmış, eyni zamanda bütün qapılarını dünyaya açaraq bir çox beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlərə ev sahibliyi etmişdir. Bu, hər şeydən əvvəl ölkəmizdə işgüzar və mədəni turizmin inkişafına səbəb olmuşdur. Müasir dövrdə işgüzar turizm yüksək dinamikliyi, turizm biznesinin və ondan əldə edilən gəlirlərin qloballaşması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Ümumdünya Turizm Təşkilatı tərəfindən müəyyən edilən işgüzar turizm qurultay, elmi konqres və konfranslarda, istehsal seminar və müşavirələrində, yarmarkalarda, sərgilərdə, salonlarda iştirak məqsədilə həyata keçirilən səyahətlər, həmçinin danışıqların aparılması və müqavilələrin bağlanması üçün edilən səfərlər aid edilir. İşgüzar və mədəni turizmdə kiçik qruplar üçün biliyi artıran turlar və istirahət edən şəxslərin mədəni abidələrə səyahətlərini özündə birləşdirən birgünlük ekskursiyalar təşkil olunur. Bununla əlaqədar mədəni abidələrin qorunub saxlanması üzrə sərəməli tədbirlərin həyata keçirilməsi və göstərilən ərazilərə turist axınlarının idarə edilməsi mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəlmiş əməli fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biri də turizm sənayesi ilə bağlıdır. Bunun nəticəsidir ki, son 10 ildə Azərbaycanda turizm məqsədilə gələn vətəndaşların sayı 4,6 dəfə, xarici ölkələrə gedən Azərbaycan vətəndaşlarının sayı isə 5,1 dəfə artmışdır. 2000-ci ildən bəri həyata keçirilən Dövlət proqramları, layihələr ölkənin turizm potensialından daha effektiv istifadə etmək üçün əlverişli şərait yaratmış, Azərbaycan Respublikası ilə 30 - a yaxın ölkə arasında turizm sahəsində əməkdaşlıq sazişləri imzalanmışdır. Regionlarında mehmanxanalar, istirahət zonaları, əyləncə və idman mərkəzləri - Qafqaz Hotel Şəbəkəsi, Qəbələdə Qəbələ Turist Parkı, Qusarda möhtəşəm Şahdağ Qış-Yay Turist

Kompleksi, Olimpiya İdman Kompleksi və s. yaradılması turizmin Azərbaycanda dövlət siyasətinin ən vacib prioritetlərindən biri olduğunu təsdiqləyir.

İqtisadiyyatın mühüm sektoru olan turizm üzrə rəqəbatqabiliyyətlik siyasətində Azərbaycan 148 ölkə arasında 39-cu yerdə qərarlaşmışdır. Ümumdünya Səyahət və Turizm Şurasının hesabatına əsasən Azərbaycan 2010-2016-cı illərdə turizmin ən sürətlə inkişaf etdiyi 10 ölkə arasında daxil olmuş, həyata keçirilən məqsədyönlü siyasətə uyğun olaraq son illərdə beynəlxalq səviyyəli idman yarışlarının və tədbirlərin təşkil, ümumiyyətlə, Azərbaycana turist axınının təşviq edilməsi nəticəsində turizm sektorunun daha çox gəlir gətirən sahəyə çevrilməsinə şərait yaratmışdır.

Son 10 ildə Bakıda 5 beşulduzlu mehmanxana, dördulduzlu, üçulduzlu hotellər tikilmiş, bölgələrdə hotelçilik ilə bağlı çox böyük işlər görülmüşdür. Bununla yanaşı, əlverişli coğrafi mövqeyi, iqlimi, mədəni-tarixi irsi, qonaqpərvərliyi, daxili sabitliyi, gözəl təbiəti ölkəmizin tezliklə dünyanın turizm mərkəzlərindən birinə çevrilməsinə öz töhfəsini verəcək.

Bu gün Azərbaycanda turizmin inkişafı respublikamıza xarici vətəndaşların cəlb edilməsi ilə yanaşı, həm də bölgələrdə əmək məşğulluğunun artması, yeni iş yerlərinin açılması baxımından da sərfəlidir. Bu isə dövlət siyasətinin prioritet məsələlərindən biridir.

Bakıda, eləcə də ölkəmizin ayrı-ayrı regionlarında biznes, istirahət, sağlamlıq, idman turizmini inkişaf etdirmək üçün irimiqyaslı layihələr həyata keçirilir. Ölkə rəhbəri 2016-cı ilin oktyabrından etibarən əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər üçün elektron vizaların maksimum üç saat ərzində verilməsinə dair sərəncam imzalamış, həmin vaxtdan "ASAN viza" sistemi uğurla fəaliyyət göstərməyə başlamışdır.

Dünyanı cənginə alan COVID-19 pandemiyasından əvvəl, 2019-cu il Azərbaycana gələn turistlərin sayına görə rekord olmuş, yanvar-oktyabr ayları ərzində ölkəmizi ziyarət edənlərin sayı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 10,9 faiz və ya 264 min nəfər artaraq təqribən 2.7 milyona çatmışdır. Həmin ildə Azərbaycana gələn xarici vətəndaşların sayı 3 milyondan artıq olmuşdur. Son illərdə ölkədə turizm sektoru 3,3 dəfə böyümüş, ölkənin bu sahədə potensialı əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşmışdır.

Azərbaycanın turizm potensialının gündən-günə daha da güclənəcəyi artıq bir reallıqdır. Qədim Şuşa, eləcə də işğaldan azad edilən bütün ərazilər sürətlə dirçəlir. Azərbaycanın mədəniyyət və incəsənət beşiyi olan Şuşada tarixi "Xaribülbul" festivalı və "Xaribülbul" oteli yenidən yaranıb. Şəhər tarixi simasını saxlamaqla ən müasir formada bərpa edilir, müasir turizm infrastrukturunu yadadır. Xüsusən də modern memarlıq nümunəsi olacaq yeni məscidin təməlinin qoyulması Şuşanın yaxın gələcəkdəki heyretətamiz siması olacaq. İsa bulağı, Turşsu, Səkkili bulağı, Soyuqbulaq, Yüzbuluq, Qırxbulaq, Çarıqbulaq və digər nadir təbiət möcüzələrinə sahib olan Şuşa yaxın illərdə nəinki Azərbaycanın, bütün türk və islam dünyasının, Qafqaz coğrafiyasının, eləcə də dünyanın əsas turizm mərkəzlərindən birinə çevriləcək.